

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

مشخصات لایحه

دوره دوازدهم - سال اول

شماره ثبت:
۱۶۵

مشخصات گزارش

دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ

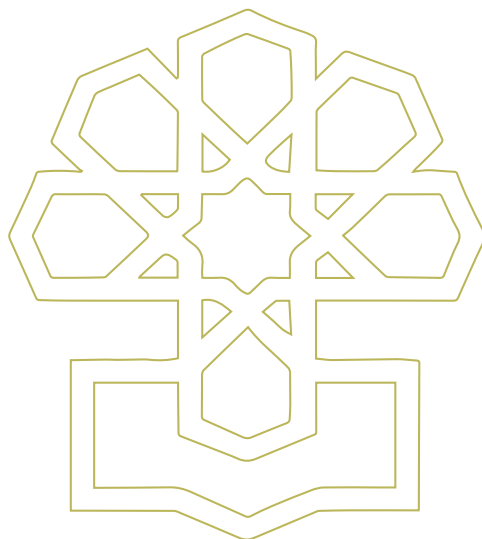
گروه ورزش، میراث
فرهنگی و گردشگری

نوع گزارش:

- پیش‌نویس قانونی
- طرح یا لایحه
- نظارتی
- راهبردی

شماره مسلسل:
۲۷۰۲۰۵۷۲

تاریخ انتشار:
۱۴۰۴/۱/۱۹

اظهار نظر کارشناسی درباره: «لایحه اصلاح قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی - فرهنگی»

محمد امین گزار

چکیده

حفاظت از میراث فرهنگی و تاریخی در ایران تاکنون به صورت متمرکز و از بالا به پایین انجام شده که مشارکت مردم را محدود کرده است. لذا برای بهبود این وضعیت، نیاز است رویکردی مشارکتی بین دولت و مردم اتخاذ شود. لایحه اصلاح قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی - فرهنگی با جهت‌گیری ایجاد مشوق‌های اقتصادی مانند معافیت‌های مالیاتی، تسهیلات کم‌بهره به منظور مرمت و امکان استفاده تجاری از آثار تاریخی تدوین شده است. لذا کلیات آن مورد تأیید است. با این حال، عدم تعیین منابع مالی مشخص و شفاف نبودن نحوه بهره‌برداری تجاری از جمله نقاط ضعف این لایحه است. در صورت در نظر گرفتن پیشنهادهایی مانند تأکید بر مالکیت مشاع، شفاف‌سازی در بهره‌برداری تجاری، افزودن بیمه به تسهیلات و تعیین منابع درآمدی پایدار برای اجرای قانون، جزئیات لایحه مورد تأیید است.

بیان / شرح مسئله

به‌رغم اینکه رویکرد حاکمیتی در حفاظت از میراث تاریخی-فرهنگی تا حدی باعث ایجاد ظرفیت‌ها در این حوزه شده، اما در عمل موانعی را برای مشارکت و همکاری مردم در امر حفاظت و پاسداری از این میراث ایجاد کرده است. به‌عبارت‌دیگر، تاکنون رویکرد حفظ و حمایت از میراث فرهنگی، به‌صورت یک‌جانبه و از بالا به پایین بوده است، به‌طوری‌که مردم صرفاً ملزم به رعایت قوانین و مقررات دولتی شده‌اند. در حالی‌که، حفاظت از میراث فرهنگی باید به‌صورت مشارکتی و با همکاری میان دولت و مردم انجام شود. از این‌رو، لازم است حمایت از مالکان، متصرفان و بهره‌برداران خصوصی که به‌عنوان بخشی از جامعه نقش مؤثری در حفاظت از میراث فرهنگی دارند، مورد توجه ویژه قرار گیرد. لایحه پیشنهادی، اقدامات لازم را در راستای تحقق این هدف ارائه کرده است.

نقاط قوت و ضعف لایحه

از نقاط قوت این لایحه می‌توان توجه به ایجاد مشوق‌ها و انگیزه‌های اقتصادی لازم برای مشارکت فعالانه و مؤثر مالکان، متصرفان و بهره‌برداران خصوصی آثار غیرمنقول و بافت‌های تاریخی و فرهنگی اشاره کرد. در واقع، این لایحه با طرح موضوعاتی مانند هدایت مالیات بر درآمدهای ناشی از بازدید آثار غیرمنقول تاریخی-فرهنگی به همین حوزه، اعطای تسهیلات کم‌بهره جهت مرمت، احیا و بهره‌برداری از این آثار و همچنین ایجاد درآمد برای مالکان و متصرفان از طریق استفاده تجاری و تبلیغی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی از آثار تاریخی-فرهنگی، گام مؤثری در راستای مردمی‌سازی میراث فرهنگی برداشته است.

با این حال، از نقاط ضعف این لایحه، عدم تعیین و پیش‌بینی محل تأمین اعتبارات لازم برای اجرای آن است. با توجه به محدودیت منابع تأمین اعتبارات در قانون بودجه سالیانه کشور، بهتر بود منابع مشخصی برای این موضوع در نظر گرفته می‌شد. همچنین، در مقدمه توجیهی لایحه، هر چند به موضوعاتی مانند ضرورت حفاظت از میراث فرهنگی کشور، مقابله با تخریب آن و حمایت از مالکان، متصرفان قانونی و بهره‌برداران خصوصی آثار و بافت‌های تاریخی-فرهنگی اشاره شده، اما به اهمیت و لزوم مردمی‌سازی حفاظت و پاسداری از میراث فرهنگی پرداخته نشده است.

پیشنهادهای مرکز پژوهش‌ها

پیشنهاد می‌شود در بند «ذ» الحاقی به ماده (۱) به موضوع مالکیت مشاع مالکان، متصرفان و بهره‌برداران خصوصی آثار غیرمنقول فرهنگی-تاریخی اشاره شود. همچنین جزء «۴» الحاقی به بند «پ» ماده (۲) با شفاف‌سازی در زمینه نحوه بهره‌برداری تجاری و تبلیغی از آثار فرهنگی-تاریخی اصلاح شود. علاوه بر این پیشنهاد می‌شود؛ موضوع بیمه به موضوعات ذیل اعطای تسهیلات کم‌بهره به مالکان و متصرفان قانونی و بهره‌برداران خصوصی آثار و بافت‌های تاریخی-فرهنگی ذیل جزء «۲» الحاقی به بند «پ» ماده (۲) اضافه شود.

۱. مقدمه

تلاش برای احیای بافت‌های تاریخی-فرهنگی موجود در کشور یکی از مهم‌ترین الزامات حفظ و پاسداری از آثار و ابنیه تاریخی و فرهنگی کشور است که در این راستا [قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی فرهنگی](#) مورخ ۱۳۹۸/۰۴/۱۸ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید [۱]. در این قانون به وجود طرح موضوعات کلیدی از قبیل اعطای تسهیلات و اعتبارات لازم جهت مرمت و احیای بافت‌های تاریخی و فرهنگی، اقدامات و تدابیر لازم در راستای بیمه نمودن آثار تاریخی-فرهنگی ثبت شده در فهرست ملی و...، برخی از موضوعات مؤثر بر وضعیت میراث فرهنگی کشور، مورد توجه قرار نگرفته است. یکی از این موضوعات، مردمی‌سازی حفاظت از میراث فرهنگی است؛ چراکه لازم است برای ترغیب مردم به ایفای تعهدات اجتماعی نسبت به میراث فرهنگی و میراث طبیعی، برنامه‌ها و اقدامات تشویقی صورت گیرد. لذا ضروری است با ایجاد زیرساخت‌های اقتصادی میراث به‌منظور مشارکت مردم در این زمینه‌ها از یک‌سو ظرفیت کاربردی اقتصادی میراث فرهنگی و میراث طبیعی تبدیل به فعل شود و از سوی دیگر با تشویق مردم به حمایت و همیاری در حفاظت، هدف اصلی حفاظت و صیانت از میراث فرهنگی محقق

شود. از مهم ترین اقدامات در راستای مردمی سازی حفاظت از میراث فرهنگی، حمایت از مالکان و متصرفان آثار غیر منقول تاریخی- فرهنگی است. در واقع دولت با ایجاد مشوق ها و انگیزه لازم برای مالکان بناهای مذکور از طریق اقدامات حمایتی مؤثر، می تواند نقش بسزایی در مردمی سازی فرایند پاسداری و حفظ آثار تاریخی و فرهنگی ایفا کند. در لایحه ارسالی دولت با عنوان اصلاح قانون حمایت از مرمت و احیای بافت های تاریخی- فرهنگی مورخ ۱۴۰۳/۰۷/۲۹، به تنظیم موادی در راستای موضوع مذکور پرداخته است.

۲. اظهار نظر کارشناسی

۲-۱. بررسی کلیات

در مقدمه توجیهی لایحه پیشنهادی، موضوع حفاظت از میراث فرهنگی کشور به عنوان یکی از اولویت های اصلی مورد توجه قرار گرفته است. در واقع این لایحه با هدف مقابله با تخریب میراث فرهنگی و حمایت از مالکان، متصرفان قانونی و بهره برداران در خصوص آثار و بافت های تاریخی فرهنگی تدوین شده است. از آنجاکه در **قانون حمایت از مرمت و احیای بافت های تاریخی فرهنگی** مصوب ۱۳۹۸/۰۴/۱۲ به طور خاص به موضوع حمایت از مالکان و بهره برداران خصوصی این آثار پرداخته نشده، این لایحه به عنوان تکمیل کننده قانون مذکور ارائه شده است. بنابراین لایحه مذکور از نظر کلیات مورد تأیید است.

۲-۲. بررسی جزئیات

بند «ذ» جزء «۱» با موضوع تعریف مالک آثار غیر منقول تاریخی- فرهنگی

در تعریف ارائه شده از مالک آثار غیر منقول تاریخی- فرهنگی در بند «ذ» جزء «۱» این لایحه، به موضوع مالکیت مشاع اشاره ای نشده است. این خلأ می تواند منجر به بروز ابهامات و چالش های حقوقی جدی در خصوص تعیین وضعیت مالکیت آثار غیر منقول تاریخی- فرهنگی که دارای مالکیت مشاع هستند، شود. مالکیت مشاع به شرایطی اطلاق می شود که یک مال غیر منقول به صورت مشترک و بدون تقسیم بندی مشخص، متعلق به چندین مالک باشد. در چنین مواردی، تعیین حقوق و تکالیف هر یک از مالکان و همچنین نحوه مدیریت، حفظ و بهره برداری از این آثار نیازمند تدوین قوانین و مقررات شفاف و دقیق است. از این رو، ضروری است که در تعریف مالک این آثار، موضوع مالکیت مشاع به طور صریح مورد توجه قرار گیرد. این موضوع علاوه بر اینکه از بروز اختلافات میان مالکان جلوگیری می کند، زمینه را برای مشارکت مؤثر تمامی ذی نفعان در حفاظت و بهره برداری از این آثار فراهم می سازد. بنابراین، لازم است در بازنگری تعریف مذکور، به موضوع مالکیت مشاع و نحوه تعیین تکلیف آثار غیر منقول تاریخی- فرهنگی دارای چنین مالکیتی، توجه شود. این اقدام می تواند گامی مؤثر در راستای شفاف سازی حقوقی و تضمین حفاظت بهتر از آثار غیر منقول تاریخی- فرهنگی باشد.

بند «ر» جزء «۱» با موضوع تعریف متصرف قانونی آثار منقول تاریخی- فرهنگی

تصرف و استفاده مالکانه از یک اثر منقول، اعم از عین، منفعت و سایر حقوق مرتبط با آن، چنانچه به شیوه های غیر قانونی صورت گیرد، نه تنها حقوق مالکانه فرد یا اشخاص ذی نفع را نقض می کند، بلکه ممکن است منجر به بروز اختلافات حقوقی و ایجاد فضای نااطمینانی در تعاملات اقتصادی شود. از این رو، در این بند موضوع تصرف و استفاده مالکانه از عین، منفعت و سایر حقوق مرتبط با یک اثر منقول منوط به رعایت قوانین و مقررات موجود شده است. این بدان معناست که هر گونه تصرف یا استفاده از این آثار باید در چارچوب قانونی و با رعایت حقوق مالکانه افراد صورت گیرد. به این ترتیب، از بروز ابهامات و چالش های حقوقی احتمالی که ممکن است در اثر تفسیرهای نادرست یا اقدامات غیر قانونی ایجاد شود، پیشگیری می شود. به عبارت دیگر، قانونگذار با این تدبیر، امنیت حقوقی را برای مالکان و ذی نفعان تضمین کرده و از تضییع حقوق آنان جلوگیری می کند.

جزء «۱» بند «پ» جزء «۲» با موضوع معافیت مالیاتی برای مالکان، متصرفان قانونی و بهره برداران آثار غیر منقول و بافت های تاریخی- فرهنگی

در جزء «۱» بند «پ» جزء «۲»، معافیت مالیاتی برای فعالیت های مالکان، متصرفان قانونی و بهره برداران آثار غیر منقول و

بافت‌های تاریخی - فرهنگی در نظر گرفته شده است. هدف از این معافیت، ایجاد انگیزه و مشوق‌های لازم برای مالکان و متصرفان قانونی است تا به‌طور مؤثر در حفظ، مرمت و بهره‌برداری از این آثار تاریخی - فرهنگی مشارکت کنند. هرچند به‌نظر می‌رسد بهتر است به‌جای معافیت مالیاتی، زمینه هدایت مالیات‌های این حوزه به حفاظت از میراث فرهنگی فراهم گردد تا به رونق هرچه بیشتر فعالیت‌های مرتبط با این آثار نیز منجر شود.

جزء «۲» بند «پ» جزء «۲» با موضوع اعطای تسهیلات کم‌بهره به مالکان، متصرفان و بهره‌برداران آثار غیرمنقول تاریخی - فرهنگی

در جزء «۲» بند «پ» جزء «۲» به موضوع اعطای تسهیلات کم‌بهره به مالکان، متصرفان و بهره‌برداران آثار غیرمنقول تاریخی - فرهنگی اشاره شده است. این تسهیلات باهدف پشتیبانی مالی از عملیات تعمیر، مرمت، احیا و بهره‌برداری از این آثار در نظر گرفته شده‌اند. این اقدامات نشان‌دهنده توجه قانونگذار به اهمیت حفظ و احیای میراث تاریخی - فرهنگی است و به مالکان این امکان را می‌دهد تا با هزینه‌های کمتر، نسبت به نگهداری و بازسازی این آثار اقدام نمایند. با این حال، نکته قابل تأمل این است که در این بندها به موضوع بیمه آثار تاریخی - فرهنگی هیچ‌گونه اشاره‌ای نشده است. این در حالی است که بیمه‌گذاری آثار منقول و غیرمنقول تاریخی - فرهنگی از اهمیت بالایی برخوردار است؛ چراکه این آثار به‌دلیل ماهیت تاریخی و فرهنگی خود، در معرض خطرات مختلفی مانند آسیب‌های طبیعی، سرقت و تخریب قرار دارند. یکی از موانع اصلی در اجرایی شدن بیمه این آثار، نبود منابع مالی کافی برای پرداخت حق بیمه توسط مالکان و بهره‌برداران است. از این رو، می‌توان از ظرفیت تسهیلات کم‌بهره ذکر شده در این بند برای تأمین اعتبارات لازم جهت بیمه نمودن آثار تاریخی - فرهنگی استفاده کرد. به عبارت دیگر، با تخصیص بخشی از این تسهیلات به پرداخت حق بیمه، می‌توان گام مهمی در جهت حفاظت و پشتیبانی مالی از این آثار برداشت. این اقدام نه تنها به کاهش مخاطرات مرتبط با آسیب‌پذیری این آثار کمک می‌کند، بلکه امنیت مالی بیشتری را برای مالکان و بهره‌برداران فراهم می‌آورد و آنها را به مشارکت فعال‌تر در حفظ و احیای میراث فرهنگی ترغیب می‌کند.

جزء «۳» بند «پ» ماده «۲» با موضوع فعالیت تشکل‌های مردم‌نهاد فعال در حوزه میراث فرهنگی و طبیعی

جزء «۳» بند «پ» ماده «۲» این لایحه، پیرامون یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی تشکل‌های مردم‌نهاد فعال در حوزه میراث فرهنگی و طبیعی، موضوع تأمین محل فعالیت این تشکل‌هاست. این چالش از آن جهت حائز اهمیت است که مکان فعالیت این سازمان‌ها باید با نوع و ماهیت فعالیت‌های آنها تناسب داشته باشد. به عبارت دیگر، فعالیت در حوزه میراث فرهنگی و طبیعی مستلزم دسترسی به مکان‌هایی است که یا در نزدیکی آثار و بناهای تاریخی، فرهنگی یا طبیعی قرار داشته باشند یا به‌گونه‌ای طراحی شده باشند که امکان انجام فعالیت‌های تخصصی مرتبط با این حوزه برای آنها فراهم باشد. علاوه بر این، با توجه به افزایش چشمگیر هزینه‌های خرید و اجاره اماکن در سال‌های اخیر و ازسوی دیگر، ماهیت غیرتجاری این تشکل‌ها، تأمین مالی برای اجاره یا خرید مکان مناسب به یکی از دشوارترین موانع پیش‌روی آنها تبدیل شده است. بسیاری از این تشکل‌ها با محدودیت‌های مالی مواجه هستند و توانایی و استطاعت مالی لازم به‌منظور تأمین فضای مناسب برای فعالیت را ندارند. از این رو، تصویب و اجرای این بند از لایحه می‌تواند نقش بسیار مهمی در حمایت از تشکل‌های مردم‌نهاد ایفا کند.

جزء «۴» بند «پ» ماده «۲» با موضوع بهره‌برداری‌های تجاری و تبلیغی از آثار تاریخی - فرهنگی

جزء «۴» بند «پ» ماده «۲» به موضوع بهره‌برداری‌های تجاری و تبلیغی از آثار تاریخی - فرهنگی پرداخته است. طرح این موضوع، می‌تواند گام مؤثری در ایجاد منابع تأمین اعتبارات لازم در راستای انجام اقدامات حفظ و نگهداری از آثار و بناهای تاریخی - فرهنگی باشد. البته لازم به ذکر است که در لایحه، ابهاماتی وجود دارد که لازم است در قالب اقدام قانونی لازم برطرف شود. به‌عنوان مثال، به‌طور دقیق مشخص نیست که چه نوع فعالیت‌های تجاری و تبلیغی مجاز به بهره‌برداری از این آثار هستند. همچنین، به نحوه نظارت بر این فعالیت‌ها و چگونگی برخورد با تخلفات مرتبط با آنها پرداخته نشده است. بنابراین لایحه مذکور لازم است به موضوعات تعیین حدود و ثغور بهره‌برداری‌های تجاری و تبلیغی، تعیین سقف و کف درصد کمک‌سالیانه از بهره‌برداران، تعیین مراجع رسیدگی به تخلفات و تشریح فرایند نظارت و ارزیابی بررسی اشاره شود.

جزء «۵» بند «پ» ماده «۲» با موضوع پیش‌بینی منابع لازم برای اجرای قانون

نکته حائز اهمیت این است که یکی از دلایل اصلی عدم اجرایی شدن و تحقق بسیاری از قوانین موجود، نبود منابع مالی پایدار و

کافی برای تأمین اعتبارات لازم جهت اجرای این قوانین است. این مشکل به‌ویژه در مواردی که قوانین نیازمند سرمایه‌گذاری و تخصیص بودجه هستند، بیش از سایر موارد قابل ملاحظه است. در جزء «۵» بند «پ» ماده (۲) این لایحه، به‌رغم اینکه سازمان برنامه و بودجه مکلف شده است تا اعتبارات لازم برای اجرای این قوانین را تأمین کند، اما هیچ‌گونه منبع مشخص و پایدار مالی برای این منظور در نظر گرفته نشده است. این نقص در تخصیص منابع، باعث می‌شود که حتی با وجود الزامات قانونی، اجرای کامل و مؤثر قانون با چالش‌های جدی مواجه شود و در نهایت به عدم تحقق اهداف مورد نظر منجر گردد. بنابراین، برای تضمین اجرای موفق این لایحه، بهتر است منابع مالی پایدار و کافی در نظر گرفته شده و صراحتاً در لایحه مورد اشاره قرار گیرد.

– جزء «۳» پیرامون اصلاح ماده (۸) با موضوع محدودیت در حریم بناها و بافت‌های تاریخی

جزء «۳» لایحه ارائه شده، به اصلاح ماده (۸) قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی فرهنگی مصوب ۱۳۹۸/۰۴/۱۲ پرداخته است. گفتنی است؛ متن اصلاحی با متن قبلی قانون دارای تفاوت‌های اساسی بوده و در لایحه به صراحت به محدودیت‌های قانونی در ساخت و ساز در حریم بناها و بافت‌های تاریخی – فرهنگی اشاره شده است. در حالی که، در متن قانون هیچ‌گونه اشاره‌ای به این موضوع نشده بود. علاوه بر این در لایحه، شرط تأیید وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی برای بهره‌مندی بناها و مستحذات در حریم بناها و بافت‌های تاریخی – فرهنگی از اعتبارات و تسهیلات اضافه شده است، اما متن قانون فاقد چنین شرطی است. از اصلاح صورت گرفته در ماده (۸) ذیل لایحه مذکور می‌توان ارزیابی مثبتی ارائه کرد؛ چراکه در این لایحه اولاً به‌طور دقیق‌تری به موضوع محدودیت‌ها در حریم بناها و بافت‌های تاریخی پرداخته شده است، ثانیاً وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به‌عنوان دستگاه تخصصی موضوع آثار و بناهای تاریخی – فرهنگی نقش مؤثری در تخصیص تسهیلات و امتیازات خواهد داشت. ایراد اساسی لایحه مذکور این است که در متن اصلاح شده به فرایند تأیید توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی اشاره نشده است. این موضوع موجب عدم شفافیت و امکان ایجاد فساد و ناکارآمدی در تخصیص اعتبارات و تسهیلات می‌باشد.

۳. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

لایحه اصلاح قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی – فرهنگی از آن جهت که در راستای مردمی‌سازی حفاظت و پاسداری از میراث فرهنگی کشور از طریق اقدامات حمایتی از مالکان، متصرفان قانونی و بهره‌برداران خصوصی آثار و بافت‌های تاریخی – فرهنگی می‌باشد، از نظر کلیات مورد تأیید است. از این‌رو، پیشنهادهایی در راستای اصلاح آن، از جمله تأکید بر مالکیت مشاع در بند «ذ» الحاقی به ماده (۱)، شفاف‌سازی در مورد نحوه بهره‌برداری تجاری و تبلیغی از آثار فرهنگی – تاریخی ذیل جزء «۴» الحاقی به بند «پ» ماده (۲)، اضافه نمودن بیمه به موضوعات ذیل اعطای تسهیلات کم‌بهره به مالکان و متصرفان قانونی و بهره‌برداران خصوصی آثار و بافت‌های تاریخی – فرهنگی ذیل جزء «۲» الحاقی به بند «پ» ماده (۲)، تعیین منابع درآمدی پایدار جهت اجرایی‌سازی این قانون و مواردی از این قبیل ارائه شده است. همچنین دو پیشنهاد به‌عنوان الحاقی به این لایحه با موضوع معافیت آثار غیرمنقول و بافت‌های تاریخی – فرهنگی تحت مالکیت و تصرف و بهره‌برداری بخش خصوصی، از پرداخت هزینه‌های انشعاب و مصرف آب، برق و گاز و جمع‌آوری و دفع فاضلاب و اعطای پاداش به مالکین و متصرفان خصوصی آثار غیرمنقول و بافت‌های تاریخی – فرهنگی در صورتی که به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از وجود دفینه در املاک خود اطلاع دهند، ارائه شده است. متن هریک از پیشنهادهای ارائه شده در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۱. بررسی متن لایحه و متن پیشنهادی

عنوان	متن لایحه	متن پیشنهادی
بند «ذ» جزء (۱)	۱. متون زیر به عنوان بندهای «ذ» و «ر» به ماده (۱) الحاق می‌شود: «ذ»- مالک آثار غیر منقول تاریخی- فرهنگی: شخصی که مالک شخصی که مالک یک اثر غیر منقول تاریخی- فرهنگی به موجب سند رسمی مالکیت است. در صورت وجود مالکیت مشاع، کلیه شرکاء به نسبت سهم خود مالک محسوب می‌شوند.	متن لایحه به صورت زیر اصلاح شود: ۱. متون زیر به عنوان بندهای «ذ» و «ر» به ماده (۱) الحاق می‌شود: «ذ»- مالک آثار غیر منقول تاریخی- فرهنگی: شخصی که مالک یک اثر غیر منقول تاریخی- فرهنگی به موجب سند رسمی مالکیت است. در صورت وجود مالکیت مشاع، کلیه شرکاء به نسبت سهم خود مالک محسوب می‌شوند.
بند «ر» جزء (۱)	«ر»- متصرف قانونی آثار غیر منقول تاریخی- فرهنگی: شخصی که به نحوی از انحاء قانونی، تصرف و استفاده مالکانه نسبت به عین، منفعت یا سایر حقوق نسبت به یک اثر منقول تاریخی- فرهنگی داشته باشد.	متن لایحه مورد تأیید است.
جزء «۱» بند «پ» جزء (۲)	«پ»- حمایت‌های زیر برای مالکان، متصرفان قانونی خصوصی آثار غیر منقول و بافت‌های تاریخی- فرهنگی و با ارزش کشور اعمال می‌گردد: ۱. اعمال نرخ صفر مالیاتی نسبت به درآمد حاصل از فروش بلیت جهت بازدید اماکن تاریخی- فرهنگی تبصره- آثار دارای کاربری تجاری، تولیدی و صنعتی مشمول معافیت‌های این بند نمی‌باشند.	متن لایحه به صورت زیر اصلاح می‌شود: «پ»- حمایت‌های زیر برای مالکان، متصرفان قانونی خصوصی آثار غیر منقول و بافت‌های تاریخی- فرهنگی ثبت شده در فهرست آثار ملی تاریخی، فرهنگی و با ارزش کشور اعمال می‌گردد: ۱. مالیات مربوط به درآمد حاصل از فروش بلیت جهت بازدید اماکن تاریخی- فرهنگی پس از گردش در خزانه در همان محل هزینه می‌گردد. تبصره- آثار دارای کاربری تجاری، تولیدی و صنعتی مشمول معافیت‌های این بند نمی‌باشند.
جزء «۲» بند «پ» جزء (۲)	۲. وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مکلف است برای اعطای تسهیلات کم‌بهره به مالکان و متصرفان قانونی و بهره‌برداران خصوصی آثار و بافت‌های تاریخی- فرهنگی به منظور تعمیر، مرمت، احیا و بهره‌برداری آنها، بودجه و تسهیلات لازم را با هماهنگی سازمان برنامه و بودجه کشور پیش‌بینی نماید.	متن لایحه به صورت زیر اصلاح شود: ۲. وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مکلف است برای اعطای تسهیلات کم‌بهره به مالکان، متصرفان قانونی و بهره‌برداران خصوصی آثار و بافت‌های تاریخی- فرهنگی به منظور بیمه، تعمیر، مرمت، احیا و بهره‌برداری از آنها، بودجه و تسهیلات لازم را با هماهنگی سازمان برنامه و بودجه کشور پیش‌بینی نماید.
جزء «۳» بند «پ» جزء (۲)	۳. وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مجاز است جهت حمایت از تشکل‌های مردم‌نهاد فعال در حوزه میراث فرهنگی و طبیعی، املاک در اختیار از جمله فضاهای مناسب در آثار تاریخی را به صورت کوتاه‌مدت در اختیار این تشکل‌ها، قرار دهد. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف سه ماه توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تصویب و ابلاغ می‌شود.	متن لایحه از نظر حقوقی فاقد ایراد است، اما پیشنهاد می‌شود از ظرفیت تبصره «۵» ماده (۶۹) قانون تنظیم بخشی از مقررات دولت با موضوع واگذاری حق استفاده از اراضی و املاک به جای این حکم استفاده شود.

عنوان	متن لایحه	متن پیشنهادی
جزء «۴» بند «پ» جزء (۲)	۴. هرگونه بهره‌برداری تبلیغی و تجاری از تصویر، فیلم یا نماد بناهای تاریخی ثبت شده بدون رضایت مالک یا قائم‌مقام قانونی وی ممنوع است. اشخاص حقیقی و حقوقی در صورت استفاده از آنها با رضایت مالک یا قائم‌مقام قانونی وی باید به‌طور سالیانه به همان اثر، کمک مالی نمایند. چگونگی و میزان این کمک در آیین‌نامه مصوب وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی ظرف سه ماه تعیین و ابلاغ می‌شود.	متن لایحه به‌صورت زیر اصلاح شود: ۴. هرگونه بهره‌برداری تبلیغی و تجاری ناشی از ظواهر، عناصر معماری، ساختاری، شکلی، اسامی و نشانه‌های مربوط به اثر بدون رضایت مالک یا قائم‌مقام قانونی وی ممنوع است. اشخاص حقیقی و حقوقی در صورت استفاده از آنها با رضایت مالک یا قائم‌مقام قانونی وی باید به‌طور سالیانه به همان اثر، کمک مالی نمایند. چگونگی و میزان این کمک در آیین‌نامه‌ای با رعایت حقوق مالکانه مردم و رعایت ضوابط حفاظت از آثار ملی و حریم آنها به پیشنهاد وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تهیه و ظرف سه ماه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.
جزء «۵» بند «پ» جزء (۲)	سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است منابع لازم برای اجرای این قانون را در لوایح بودجه سنواتی پیش‌بینی کند. تبصره - درآمدهای حاصله از موضوع جزء «۳» بند «پ» ماده (۲) این قانون به‌عنوان منبع تأمین بخشی از اعتبارات لازم برای این بند تعیین می‌گردد.	یک تبصره به شرح زیر به این بند اضافه شود: سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است منابع لازم برای اجرای این قانون را در لوایح بودجه سنواتی پیش‌بینی کند. تبصره - درآمدهای حاصله از موضوع جزء «۳» بند «پ» ماده (۲) این قانون به‌عنوان منبع تأمین بخشی از اعتبارات لازم برای این بند تعیین می‌گردد.
اصلاح ماده (۸)	در صورتی‌که بناها و مستحدثات در حریم بناها و بافت‌های تاریخی - فرهنگی ثبت شده در فهرست آثار ملی تاریخی، فرهنگی و با ارزش کشور، با محدودیت‌های قانونی از جمله در ساخت و ساز روبه‌رو شده باشند، با تأیید وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی می‌توانند از اعتبارات، تسهیلات و امتیازات موضوع قانون حمایت از احیا، بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۲ بر خوردار گردند.	متن لایحه مورد تأیید است.
الحاق جزء «۶» به بند «پ» جزء (۲)	-	مالکین و متصرفان خصوصی آثار غیر منقول و بافت‌های تاریخی - فرهنگی، در صورتی‌که وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی را از وجود دفینه در املاک خود مطلع نمایند، مشمول دریافت پاداش به میزان ۲۰ درصد بهای اموال مکشوفه خواهند شد. تبصره - بهای کارشناسی اموال مکشوفه موضوع این ماده، توسط هیئتی متشکل از دو نفر کارشناس رسمی دادگستری بدون وابستگی شغلی به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و کارشناسان وزارت مذکور تعیین خواهد شد. ^۱
الحاق جزء «۷» به بند «پ» جزء (۲)	-	آثار غیر منقول و بافت‌های تاریخی - فرهنگی تحت مالکیت و تصرف بهره‌برداری بخش خصوصی، از پرداخت هزینه‌های انشعاب و مصرف آب، برق و گاز و جمع‌آوری و دفع فاضلاب، بر مبنای تعرفه مصارف کاربری‌های فرهنگی به استناد مواد (۱)، (۲) و (۳) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها تا سقف الگوی مصرف بهینه معاف هستند. ^۲

۱. این پیشنهاد به دلیل بار مالی باید با تأیید نظر دولت به این لایحه الحاق شود. لذا پیشنهاد فوق منوط به تأیید بار مالی آن توسط دولت است.
۲. همان.

[۱] قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی فرهنگی مصوب ۱۳۹۸/۰۴/۱۸.

گزیده سیاستی

لایحه اصلاح قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی- فرهنگی با جهت‌گیری ایجاد مشوق‌های اقتصادی برای مرمت و امکان استفاده تجاری از آثار تاریخی تدوین شده و کلیات آن مورد تأیید است. افزودن بیمه به تسهیلات و تعیین منابع درآمدی پایدار برای اجرای قانون از جمله مواردی است که باید در متن پیشنهادی در نظر گرفته شود.

